

# פרשת פינחס

## כינוח דוד

ע"ש דוד שלמה בן ריבה ז"ל  
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

מס'

### פרשת במדבר- פשט מפי הרב

"ואלה תולדות אהרון ומשה ביום דיבר ה' את משה במדבר סיני  
ואלה שמות בני אהרון הבכור נדב ואביהו וגו' " (במדבר ג' פס' א'-ב')

רש"י: ואלה תולדות אהרון ומשה- ואינו מזכיר אלא בני אהרון? ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה- מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו.

רש"י: ביום דיבר ה' את משה- נעשו אלו התולדות שלו שלמדן מה שלמד מפי הגבורה. והוא דאמרן במסכת סנהדרין די"ט ע"ב תניא א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן: כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, שנאמר: "ואלה תולדות אהרון ומשה" וסמך ליה: "ואלה שמות בני אהרון", לומר לך אהרון ילד ומשה לימד. לפיכך נקרא על שמו, וראה בתורה תמימה וכן נזכר רעיון זה בספרי פרשת ואתחנן.

ושנתם לבניך אלו תלמידך, וכנגד זה מצינו שהרב המורה נקרא אב, כמו באלישע שקרא לאליהו אבי אבי. והנה לא נתבאר מה שייכות יחס התוארים אב ובן לרב ותלמיד, ונראה דהוא ע"ד לשון הכתוב בפ' בראשית הוא היה אבי יושב אוהל ומקנה, הוא היה אבי כל תופש כנור ועוגב, שענינם שהמציאו ענין ישיבת אוהלים ומקנה וחכמת הנגינה בכלי זמר, ומבואר מזה, דמי שממציא דבר חכמה נקרא אב לה, מפני שהוא מולידה, וממילא מי שמקבל ממנו למוד אותו הדבר הרי הוא אליו ביחס בן.

והנה אע"פ שמשה היה מלמד תורה לכל ישראל, ולא רק לבני אהרון, צ"ל דעמהם היה מלמד ביחוד נוסף על הלמוד הכללי עם כל ישראל, יותר מאשר נצטוו ללמוד בכלל עם כל ישראל. ועיין בסנהדרין (צ"ט ע"ב), אמר ריש לקיש, כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו, שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן, ונסמך על המבואר באגדות, דאברהם היה מגייר אנשים ושרה נשים, ולפי הבאור שכתבנו ביחס התוארים אב ובן בענין זה מכוון יותר המאמר כאלו ילדו.

וי"ל דריש לקיש במכוון כיון לומר כאילו עשאו, יען דפעל עשיה מורה כ"כ על התיקון והחידוש, וכמו ועשתה את צפרניה, וכמש"כ רש"י בפ' בראשית על הפסוק ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, יעו"ש, ואמר כן עפ"י נסיון עצמו, שכפי שידוע באגדה דב"מ פ"ד א' שקודם שלמד תורה היה איש גס והמוני פשוט מאד, ולאחר שלמד תורה נעשה כמו בריה חדשה, וז"ש כאלו עשאו, כלומר כאלו עשאו מחדש, וזהו ממש בערך מעשה אברהם ושרה שהכניסו בני אדם תחת כנפי האמונה הטהורה, ותקנום ושכללום כמו יצרום מחדש, וע"ע לפנינו ר"פ לך ובס"פ כי-תבא, ואין להאריך עוד.

**ובנים** לא היו להם. תניא, אבא חנן משום ר' אלעזר אומר, כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה חייב מיתה, שנאמר וימת נדב ואביהו ובנים לא היו להם, הא היה להם בנים לא מתו [יבמות ס"ד א'].

וטעם סמיכות מיתת בני אהרון מטעם שלא היו להם בנים למה שכתבנו לעיל, סמיכות בני אהרון למשה, שכאילו הוא ילדם, ללמדך שמי שהיה אנוס מפריה ורביה יכול לעסוק בללמד בין חברו תורה.

ובב"ב קט"ז א' איתא מפני מה נאמר בדוד שכיבה וביואב מיתה, מפני שדוד הניח בן כמותו, וה"כ הכונה שאם היו להם בנים והיו משמשין תחתיהן, וכמ"ש בדרשה הבאה שאם היו להם בנים היו הם קודמין לאלעזר ואיתמר, וא"כ לא היה נאמר בהם מיתה.

בברכת שבת שלום  
הרב אורי פולק שליט"א

למני השבת:

## רמז - בעל הטורים

- א. **במדבר סיני**. לעיל מיניה כתיב אלה המצות וסמך ליה במדבר לומר אם אין אדם משים עצמו כמדבר אינו יכול לידע תורה ומצות. למעלה כתיב וכל מעשר בקר וצאן וסמך ליה שאו את ראש ע"ש מה שנאמר עוד תעבורנה הצאן ע"י מונה:
- ב. **במספר שמות**. כתיב כאן ובפנחס לא כתיב באותו מנין במספר שמות אלא כתבו כאן להודיע שלא שינו את שמותם במצרים ולכך כתיב לבית אבותם לומר לך שנקראו בשמות אבותם:
- ג. **אתה ואהרן**. ולמעלה בכי-תשא לא סייע אהרן באותו מנין לפי שעל ידו נעשה העגל שבשבילו הוצרכו למנין לכן לא מנאן הוא. הנשיאים מתחיל באליצור ומסיים בעינן על שם יצרנהו כאישון עינו וע"י הענן:
- ד. **קריאי העדה**. וי"ו קטיעא וקרי קרואי בשביל שלומיאל בן צורישידי שהוא זמרי בן סלוא וכן בעדת קרח קראי כתיב חסר ושם חסר הוי"ו לגמרי לפי שהיו כולם רשעים אבל בכאן היו האחרים צדיקים:
- ה. **לבני שמעון לגלגלתם**. הל' עקומה למטה לפי שהנשיא שלו זמרי בן סלוא חטא ונפלו משבטו והלמ"ד היא גבוהה מכל האותיות לכך חסר משבטו שלא העמיד לא מלך ולא שופט. הלמ"ד השנית דגלגלותם דשמעון עשויה כמגירה וזקופה ואין לה כובע בראשה לפי שהורה נשיא בית אב לשמעוני זנות בישראל בגלוי הראש ובקומה זקופה:
- ו. **לבני יוסף לבני אפרים**. ולא אמר לבני יוסף לאפרים לפי שיוסף לא נשא במטת אביו משום כבוד מלכות לכן לא רצה למנותו בדגלים ונקרא הדגל על שם בניו לכן אמר לבני אפרים כדרך שאומר בכולן:
- ז. **בני נפתלי**. בכולן אמר לבני, לבד מנפתלי שאומר בני. לפי שבשבט נפתלי היו בנות יותר מבנים. ולכן רמז בברכת נפתלי אשה, אילה **שלוחה הנותן** ר"ת אשה. ולפיכך בפרשת פנחס כתיב בני, לפי שמתו האנשים ונתרבו הנשים, ולכן לא אמר לבני:
- ח. **איש על דגלו באתת**. שיעקב רמז להם מי יהיה ראש דגל שכל מי שדבר עמו לנוכח היה ראש דגל כמו ראובן בכורי אתה. יהודה אתה יודוך. יוסף מאל אביך ויעזרך. דן לישועתך קויתי ה':

## רמז - ספירת העומר

### מידת השבוע: מלכות (שבוע שביעי)

#### איבר המרכבה למידה: פה

#### צדיק המרכבה למידה: דוד המלך

**הגדרת המידה:** שלטון- השלטת הנפש על הגוף, ועם כל זה, הנהגת הגוף על-פי התורה הקדושה כי זה קיומו של הנפש. ובזה יקנה מידת הסובלנות, לסבול גופו לצורך נפשו, ולא יתגאה על אחרים, וישים עצמו כעני ובפרט בתפילותיו.

**עבודה עיקרית:** מידת העצלות והעצבות

יום לעומר	מידה פרטית	מידה ממ"ח קנייני התורה	הנהגה הפרטית ליום
מ"ג	חסד	שומע ומוסיף	יתפלל לה' שירחם על דלים, ימחול לחוטאים, ויזכה אותו לעשות חסד
מ"ד	גבורה	הלומד על-מנת ללמד	יתגבר על תאוותיו. ישמור את פיו, מיראה מגדלותו יתברך וכבוד מלכותו
מ"ה	תפארת	הלומד על מנת לעשות	לא יתגאה בלימודו, יהיה מוכן לסבול למען האמת, ויתפלל על הלימוד
מ"ו	נצח	המחכים את רבו	יתפלל על צמיחת הגאולה, ושיתגלה כבוד שמים על ידי קיום הנבואות
מ"ז	הוד	המכוון את שמעתו	יודה לה' על כל יסורין שמביא עליו, יזהר מאוד על השלום בפרט בש"ק
מ"ח	יסוד	אומר דבר בשם אומרו	יתפלל תמיד על שמירת הברית ועל הצניעות ועל הקדושה לכל ישראל
מ"ט	מלכות	חזרה על כולם (ל"ב טו"ב)	יתפלל על שמירת השבת ודיבור בקדושה, יאמר 'עלינו לשבח' בשמחה

**הדגשות מיוחדות:** זהירות מחנופה, שקר, מוציא שם רע/לשון הרע, ליצנות, ומדיבורים בטלים בבית-הכנסת, בתפילה ולימוד.

(וספרתם לכם)

כל מי שהמקום מתעסק בו להעמיד ממנו אומה או שלשלת יוחסין היה המקום מתעסק בו כענין הזה לכתוב בו תולדות שכן את מוצא י"ב תולדות בכתובים הראשון (בראשית ב) אלה תולדות השמים וארץ (שם ה) זה ספר תולדות אדם (שם ו) אלה תולדות נח (שם י) אלה תולדות בני נח (שם יא) אלה תולדות שם (שם) אלה תולדות תרח (שם כה) שם שם לו שם (לז) אלה תולדות ישמעאל יצחק עשו יעקב אלו י' תולדות נתעסק בהן הקדוש ברוך הוא לבראות עולם ולהעמיד אומה ושני בני אדם כתב המקום תולדותם אחד לשלשלת המלכות ואחד לשלשלת הכהונה (רות ד) ואלה תולדות פרץ להעמיד שלשלת המלכות הימנו (במדבר ג) אלה תולדות אהרן ומשה בשביל שלשלת הכהונה:

אלא תולדות אהרן ומשה והרי תולדותיו של משה לא נתבעו כאן ולמה נאמר תולדות אהרן ומשה בשביל כבודו של משה שלא למעט את כבודו ואלה שמו' בני אהרן הבכור נדב וגו' אלה שמות בני אהרן הכהנים המשחים אשר מלא ידם לכהן זו היא שאמרנו שלא נתעסק הכתוב אלא בשלשלת הכהונה:

(שם) וימת נדב ואביהוא לפני ה' בכמה מקומות נכתבה מיתת נדב ואביהוא מלמד שהיה צער לפני המקום עליהם שהיו בני אהרן חביבים וכן הוא אומר (ויקרא י) בקרובי אקדש בהקריבם אש זרה ר' עקיבא אומר על ההקרבה מתו שנאמר בהקריבם אש זרה ר' יוסי אומר על הקריבה מתו שנאמר בקרבנתם לפני ה' ר"א אומר אף משום הקריבה אש זרה לא מן התמיד של בין הערבים ולא מן תמיד של שחר אלא אש הדיוטות שנאמר אש זרה בר קפרא בשם ר' ירמיה ב"ר אלעזר אומר בשביל ד' דברים מתו בניו של אהרן על הקריבה ועל ההקרבה ועל אש זרה וכו' (כמו שכתוב למעלה בויקרא רבה בפרשה אחרי מות עד הרבה סייחים מתו ונעשו עורותיהן שטיחין על גבי אמותיהן):

בארבעה מקומות הוא מזכיר מיתתן של בני אהרן ומזכיר סורחנן וכל כך למה להודיעך שלא היה עון בידם אלא זה בלבד אמר רבי אלעזר המודעי צא וראה כמה היא קשה מיתתו של בני אהרן לפני הקב"ה שכל מקום שהוא מזכיר מיתתן מזכיר סורחנן כל כך למה כדי שלא יתן פתחון פה לבאי עולם שלא יהו הבריות אומרים מעשים מקולקלים היה להם בסתר שעל ידי כן מתו וימת נדב ואביהוא לפני ה' א"ר יוחנן וכי לפני ה' מתו אלא מלמד שקשה לפני הקדוש ברוך הוא בשעה שבניהם של צדיקים מסתלקים בחייהם דאביהם בהקריבם אש זרה לפני ה' ר' יוחנן דיפו בעא קומי ר' פנחס בר חמא בשם ר' סימון כאן את אמר לפני ה' לפני ה' ב' פעמים ולהלן את אמר על פני אהרן אביהם פעם אחד אלא מלמד שהוא קשה לפני הקב"ה כפליים מאביהם:

במדבר סיני וכי במדבר סיני מתו אלא מלמד שמהר סיני נטלו אפופסין שלהם למיתה הה"ד (שמות כד) ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו א"ר פנחס מכאן שהיו ראויין להשלחת יד אמר רבי הושעיה וכי קילורין עלתה עמהם לסיני כמה דתימא (שם) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו אלא מלמד שזנו עיניהם כלפי שכניהם כאדם שמביט בחבירו מתוך מאכל ומשתה רבי יוחנן אמר אכילה ודאית דכתיב (משלי טז) באור פני מלך חיים א"ר תנחומא מלמד (על) שהגיסו את לבן ועמדו על רגליהם וזנו עיניהם מן השכינה ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר משה לא זן עיניו מן השכינה ונהנה מן השכינה לא זן עיניו מן השכינה דכתיב (שמות ג) ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים ונהנה מן השכינה דכתיב (שם לד) ומשה לא ידע כי קרן אור פניו בדברו אתו בשכר כי ירא וייראו מגשת אליו בשכר מהביט (במדבר יב) ותמונת ה' יביט נדב ואביהוא זנו עיניהם מן השכינה ולא נהנו מן השכינה ולמה לא מתו באותה שעה משל למלך שהיה משיא את בתו ונמצא בשושבין שלה דבר של לוגמיא אמר המלך אם אני הורגו עכשיו הריני מערבב שמחת בתי למחר שמחתי באה ומוטב בשמחתי ולא בשמחת בתי כך אמר הקדוש ברוך הוא אם אני הורג נדב ואביהוא עכשיו הריני מערבב שמחת תורה למחר שמחתי באה מוטב בשמחתי ולא בשמחת תורה הה"ד (שיר ג) ביום חתונתו זה סיני וביום שמחת לבו זה אהל מועד:

ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר רבי יעקב בר איבו בשם רבי אחא אילו היה להם בנים קודמין לאלעזר ולאיתמר שכל הקודם לנחלה קודם בכבוד ובלבד שהוא נוהג כמנהג אבותיו ויכהן אלעזר ואיתמר וגו' רבי יצחק אמר בחייו ר' חייא בר אבא אמר במותו על דעתיה דרבי יצחק דהוא אמר בחייו נאמר כאן על פני ונאמר להלן על פני דכתיב (בראשית יא) וימת חרן על פני תרח אביו מה על פני האמור להלן בחייו אף על פני האמור כאן בחייו על דעתיה דר' חייא בר אבא דהוא אמר במותו נאמר כאן על פני ונאמר להלן על פני (שם כג) ויקם אברהם מעל פני מתו מה על פני האמור להלן במותו אף על פני האמור כאן במותו על דעתיה דרבי יצחק דהוא אמר בחייו אירע טומאה באהרן שימש אלעזר אירע טומאה באלעזר שימש איתמר מעשה בשמעון בן קמחית שיצא לדבר עם המלך הערביים וניתזה צינורא של רוק מפיו על בגדיו וטימאוהו נכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו בכהונה גדולה אותו היום ראתה אימן שני בניה כהנים גדולים אמרו חכמים שבעה בנים היו לקמחית וכולן שימשו בכהונה גדולה נכנסו חכמים אצל אהרן שימש אלעזר אירע טומאה באהרן שימש אלעזר אירע טומאה באהרן שימש איתמר כל קמחא קמחין וקמחא דקמחית קמחה סולת וקראו עליה הפסוק הזה (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה וגו' ועל דעתיה דר' חייא דהוא אמר במותו כשמת אהרן שימש אלעזר בנו כשמת אלעזר שימש איתמר לכך נאמר ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן אביהם.

## ויהיו בני ראובן בכור ישראל וגו':

ראוי לדקדק כי בכל השבטים נאמר בהם, לבני שמעון, לבני גד, בלמ"ד. ובשבט נפתלי לבדו, נאמר בלא למ"ד, בני נפתלי. והענין הוא, כי בהיותם חפצים לדעת מספר בני ישראל, היו הנשיאים עם הסופר שלהם, סובבים במחנה ישראל מאהל לאהל, ושואלים כמה נפשות באהל הזה, וכותבים, פלוני בן פלוני משבט פלוני, פלוני בן פלוני משבט פלוני, וכשנגמר כתיבתם, לקחו הפנקס ההוא המעורבב, מס' רבוא בני אדם, והיו מבררים תחלה מביניהם כל האנשים, שיש משבט ראובן הבכור, וכותבים אותם בפנקס אחד שני.

ואח"כ מבררים שמות בני שמעון, המפוזרים בפנקס הא', ומעתיקים אותם בפנקס הב', אחר ראובן. וכעד"ז, עד תשלום כל אחד עשר שבטים. ואחר כך כל הנשאר בתוכם בפנקס הא', לא היו צריכים להעתיקם בפנקס הב', כי נשארו שם מבוררים לבדם, ונודעים שהם מבני נפתלי האחרון שבכולם. ולכן בכל האחד עשר שבטים, נאמר בהם לבני, שהיה הקורא בפנקס היה אומר לסופר, פלוני בן פלוני תחברנו לחלק בני ראובן, הנכתבים בפנקס הב'. וכיוצא בזה בשבט שמעון, וכיוצא. אבל הנשארים באחרונה, היה אומר לסופר, אלו הנשארים כלם הם בני נפתלי:

## ובנסוע המשכן יורידו אותו הלויים ובחנות המשכן וגו':

הנה בפסוק זה, נרמזו בו ב"פ שם הוי"ה ושם אהי"ה למפרע, כזה:

**'המשכן יורידו אותו הלוים, הרי אותיות אהי"ה.**

**'הלוים ובחנות המשכן יקימו, הרי הוי"ה.**

**'המשכן יקימו אותו הלוים, הרי אהי"ה.**

**'הלוים והזר הקרב יומת, הרי הוי"ה:**

כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ופמליה של מטה. נ"ל בס"ד שלום הוא שפע הנמשך מן הזווג שנקרא שלום, ופמליא של מעלה הם חכמה ובינה שהן סוד שילוב הוי"ה אהי"ה, ופמליא של מטה הם תפארת ומלכות שהן סוד שלוב הוי"ה אדנ"י. אי נמי פמליא של מעלה מחצב הנשמות ופמליא של מטה מחצב המלאכים. או יובן פמליא של מעלה זווג ישראל עם רחל, ופמליא של מטה זווג יעקב עם רחל.

אי נמי פמליא של מעלה סוד שם הוי"ה, ופמליא של מטה סוד שם אדנ"י, ובזה יובן מה שאמר רב כאלו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה ומפיק מפסוק לנטוע שמים סוד שם הוי"ה וליסוד ארץ מלכות שם אדנ"י. ומה שאמר מגין על כל העולם כולו שנאמר ובצל ידי כסיתיך, יובן על פי מ"ש הרמ"ע ז"ל שם יה"י הוא שם קדוש כולל כ"ה אורות שהופיע הב"ה בארבע רוחות העולם ומעלה ומטה שהם ק"ן, וכנגדן התהלים שהוא ק"ן, וכנגדן התהלים שהוא ק"ן מזמורים ע"ש.

והנה אותיות העומדים בצל אותיות יד הם כ"ה רמז לשם הנזכר, לכן מגין על כל העולם כולו דוקא, ששם זה הופיע אורו בארבע כנפות ומעלה ומטה שנאמר ובצל ידי רמז לשם הנזכר שהוא מספר כ"ה אורות.

ומה שאמר לוי אף מקרב את הגאולה, יובן כי אות א' דאדם בו רמוז שם הוי"ה כי אות א' צורתו ואו ושני יודין שהם מספר שם הוי"ה, וכשחוטאין מפרידין אות א' מהם ונשאר דם כמנין גולה לכך גלו בחטאם, וכשעושין תשובה ורצונו של מקום מקרבין אות א' להם ויהי' שמם אדם כמנין גאולה.

וז"ש אף מקרב את הגאולה ויליף מפסוק ולאמר לציון עמי אתה וקרי בה עמי בחירק, ר"ל שיתחבר אות א' שבו רמוז שמי בשמך ויהיה אצלך שם אדם שלם (שמניין אדם=45) שהוא מספר גאולה (עולה 45), וגם הוא מספר שם הוי"ה במלוי אלפין (יוד הא ואו הא= עולה 45), ואמר ציון של שם עסק התורה שהיא בשערים המצויינים בהלכה:

וגם רשב"י תיקן בזאת שילמד עם בנו ר' אלעזר בחול (בגמ' 44) את התורה הקדושה הבאה מאלופו של עולם, וע"י זה חיבר אות אלף עם דם ובזה תיקן את החטא של הפרדת האלף מאותיות אדם.